

Bir alışkanlıktan fazlası: Psikoz hastalarında tütün kullanımı ve antipsikotik doz gereksinimi

Handenur Gökçe¹, Şüheda Kaya¹

¹Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Elazığ, Türkiye

Öz

Giriş: Psikoz hastalarında tütün kullanımının genel popülasyona kıyasla belirgin derecede daha yüksek olduğu bilinmektedir.¹ Sigara dumanının sitokrom P450 1A2 (CYP1A2) enzimini indüklemesi, bazı antipsikotiklerin metabolizmasını hızlandırarak daha yüksek doz gereksinimine yol açabilmektedir.^{2,3} Bu çalışmanın amacı, psikoz hastalarında tütün kullanımının antipsikotik doz gereksinimi üzerindeki etkisini değerlendirmektir.

Yöntem: Bu çalışma retrospektif bir tasarıma sahiptir. Çalışmaya Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi Yüksek Güvenlikli Psikiyatri Servisinde yatarak takip edilen psikoz tanılı hastalar dahil edilmiş ve hastalar sigara içenler ve sigara içmeyenler olarak iki gruba ayrılmıştır. Sosyodemografik veriler ve klinik özellikler kaydedilmiştir. Antipsikotik dozlar klorpromazin eşdeğeri (mg/gün) cinsinden hesaplanmıştır. Veri dağılımı Shapiro–Wilk testi ile değerlendirilmiş, gruplar arası karşılaştırmalar Mann–Whitney U testi ve uygun durumlarda ki-kare testi ile analiz edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya toplam 110 hasta dahil edilmiştir. Sigara içen ve içmeyen gruplar arasında yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, medeni durum ve çalışma durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$). Benzer şekilde kullanılan antipsikotik sayısı, klozapin kullanımı ve uzun etkili enjekte edilebilir antipsikotik kullanım oranları açısından da gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Buna karşılık, antipsikotik doz gereksinimi açısından gruplar arasında belirgin fark izlenmiştir. Klorpromazin eşdeğeri doz, sigara içen hastalarda anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (945.5 ± 487.5 mg/gün), sigara içmeyen hastalarda ise bu değer 448.5 ± 375.2 mg/gün olarak saptanmıştır ($U = 2508.5$, $p < 0.001$).

Tartışma: Bu çalışma, psikoz hastalarında tütün kullanımının antipsikotik doz gereksinimini anlamlı ve klinik olarak önemli düzeyde artırdığını göstermektedir. Sigara içen hastalarda gözlenen yaklaşık iki kat daha yüksek doz gereksinimi, sigara dumanının CYP1A2 enzimi üzerinden antipsikotik metabolizmasını artırması ile açıklanabilir.^{2,3}

Çalışmamızda sosyodemografik ve temel klinik değişkenlerin gruplar arasında benzer olması, gözlenen doz farkının bağımsız olarak tütün kullanımı ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Antipsikotik doz titrasyonu sırasında sigara içen hastalarda daha yüksek doz gereksinimi olabileceği göz önünde bulundurulmalı; yetersiz tedavi yanıtı durumunda yalnızca ilaca direnç değil, artmış ilaç metabolizması da akılda tutulmalıdır. Sonuç olarak, tütün kullanımı psikoz hastalarında yalnızca bir alışkanlık değil, aynı zamanda tedavi yönetimini doğrudan etkileyen önemli bir biyolojik ve klinik faktördür.

Anahtar Kelimeler: psikoz, tütün kullanımı, antipsikotik, CYP1A2, klorpromazin eşdeğeri

✉ Handenur Gökçe • hanndegokce@gmail.com

Geliş tarihi / Received: 17.04.2026 **Kabul tarihi / Accepted:** 05.05.2026 **Yayın tarihi / Published:** 22.05.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Sağlık Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği tarafından yayımlandı. Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren [Creative Commons Atıf Lisansı \(CC BY\)](#) ile dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). Published by The Society for Health Promotion and Tobacco Control. This is an open access article distributed under the [Creative Commons Attribution License \(CC BY\)](#), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

Kaynakça

1. Combs DR, Advokat C. Antipsychotic medication and smoking prevalence in acutely hospitalized patients with chronic schizophrenia. *Schizophr Res* 2000; 46(2-3): 129-137. [\[Crossref\]](#)
2. Tsuda Y, Saruwatari J, Yasui-Furukori N. Meta-analysis: the effects of smoking on the disposition of two commonly used antipsychotic agents, olanzapine and clozapine. *BMJ Open* 2014; 4(3): e004216. [\[Crossref\]](#)
3. Scherf-Clavel M, Samanski L, Hommers LG, Deckert J, Menke A, Unterecker S. Analysis of smoking behavior on the pharmacokinetics of antidepressants and antipsychotics: evidence for the role of alternative pathways apart from CYP1A2. *Int Clin Psychopharmacol* 2019; 34(2): 93-100. [\[Crossref\]](#)